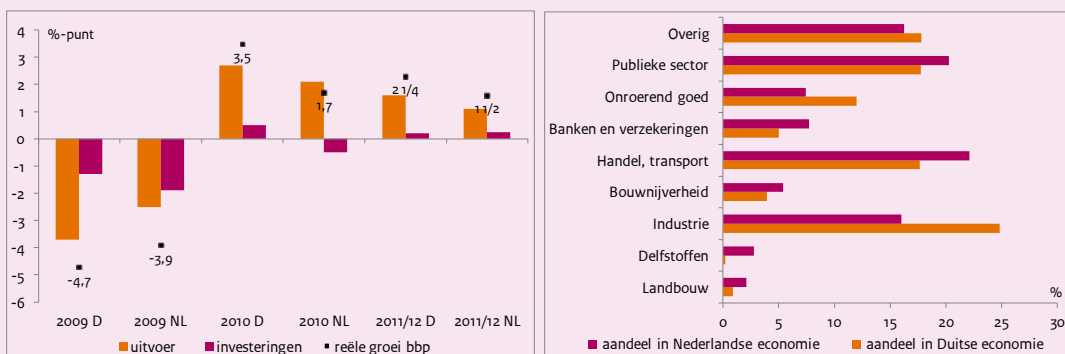

Duitse les voor Nederlandse economie?

Momenteel groeit de Duitse economie harder dan de Nederlandse. Vorig jaar verschilde het groeicijfer bijna 2%-punt. Ook dit en volgend jaar groeit de Duitse productie sneller, zodat voor de jaren 2009-2012 de Duitse economische groei bijna 2%-punt groter is, ondanks een sterke krimp in 2009. Hoe komt dit?

De linkerfiguur toont de bijdragen van de investeringen en de uitvoer aan de economische groei in de jaren 2009-2012 in Nederland en Duitsland.^a Een groot deel van het verschil is op het conto te schrijven van de uitvoerontwikkeling. De Duitse economie heeft een relatief grote sector industrie (zie figuur rechts), die bovendien meer gespecialiseerd is in het maken van investeringsgoederen dan de Nederlandse. Nu de markt voor deze goederen weer aantrekt, kan de Duitse export daar meer van profiteren. Voor Nederland is de wederuitvoer veel belangrijker dan voor Duitsland. Een groot deel van een uitvoertoename leidt in Nederland daarom tot een stijging van de invoer in plaats van het bruto binnenlands product. De groei van de Duitse uitvoer vorig jaar van 15% heeft voor 3%-punt bijgedragen aan de bbp-groei. Eenzelfde stijging bij het Nederlandse uitvoerpakket zou tot circa 2¼%-punt groei hebben geleid. Mogelijk speelt ook de ontwikkeling van de prijsconcurrentiepositie een rol. In de periode 2000-2007 stegen de arbeidskosten per eenheid product in de Nederlandse verwerkende industrie cumulatief 11,7% meer dan in de Duitse. Duitsland heeft het afgelopen decennium arbeidsmarkthervormingen doorgevoerd die in Nederland al in de negentiger jaren zijn beslag kregen. Dit heeft zich in de periode 2000-2007 onder andere vertaald in een gunstiger ontwikkeling van de arbeidskosten per eenheid product aldaar. Het is aannemelijk dat Duitsland ook daar nu de vruchten van plukt. Naast de uitvoer dragen ook de investeringen bij aan het verschil in groeitempo tussen Duitsland en Nederland. Dit lijkt vooral toe te schrijven aan ontwikkelingen in de bouw, die zich in Duitsland momenteel gunstiger ontwikkelt dan in Nederland. In 2009 en 2010 krompen de investeringen in woningen en bedrijfsgebouwen in Nederland sterk, na een vrij stevige groei in de tien jaar ervoor. Duitsland kende in de periode 1997-2006 een veel minder grote jaarlijkse toename van bouwgerelateerde investeringen.

Bijdrage uitvoer en investeringen aan bbp-groei (links) en sectorstructuur (rechts) in Duitsland en Nederland

In de afgelopen twee decennia groeide de Nederlandse economie in verreweg de meeste jaren sneller dan de Duitse, onder andere door een relatief sterke toename van het arbeidsaanbod en een gunstiger ontwikkeling van het huizenvermogen. De in de jaren negentig in Nederland doorgevoerde hervormingen spelen hierbij ongetwijfeld een rol. Mogelijk dat Duitsland nu profiteert van de later doorgevoerde arbeidsmarkthervormingen. Daarnaast wordt het groeiverschil tussen Duitsland en Nederland in de periode 2010-2012 voor een groot deel veroorzaakt door een andere economische structuur. De wereldwijde scherpe opleving van de vraag naar investeringsgoederen, waar de Duitse economie door haar structuur sterk van profiteert, is echter tijdelijk van aard. Een echte Duitse les voor Nederland is uit de huidige ontwikkelingen daarom nog niet te trekken.

(a) In deze analyse zijn de finale en gecumuleerde intermediaire invoer in mindering gebracht op de betreffende afzetcategorieën. Zie H.C. Kranendonk en J.P. Verbruggen, 2008, Decomposition of GDP growth in some European countries and the United States, *De Economist*, Vol. 156, No. 3. De ramingen voor Duitsland zijn gebaseerd op de *Economic Outlook* van de OESO uit november 2010.